

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Lucae Opalenii. Marsalci Curiae Regni Poloniae. Seu
(Anagrammaticae.) Pauli Naeoceli De Officiis Libri Tres**

Opaliński, Łukasz

Amsterdami, 1668

Prolegomena Quaedam Pauca, quae velut fundamentum Operi
substernuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46825](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46825)

PROLEGOMENA

QUÆDAM PAUCA,

quæ velut fundamentum Operi subternuntur.

Ntequam Tractationem pro- *Funda-*
missam ordiar; consultum im- *mentum*
mò necessarium omnino vi- *ponitur*
detur, præmittere solida quæ- *operis.*
dam immotaquè, de Deo, & quæ ejus no-
tionem consequuntur, principia: quibus
Opus tutò inniti, & firmiter superstrui
possit. Frustra etenim Officia ducere co-
narer, causâ eorum & origine, quæ Deus
est, non deductâ. Etsi itaque in libro ter-
tio, ubi de Pietate agetur, de illo tractatus
erit, attamen hîc etiam præmittenda sunt
saltem illa, quæ de eo, recta dicat docet-
què ratio; sepositis in prædictum locum
iis, quæ à revelatione habentur.

Sit itaque lapis fundamenti, & initium
sapientiæ, ut certò scias, semperquè & im- *Deum*
pressè memineris *Deum esse*. Istud autem, *esse prop-*
etsi certius est omni demonstratione, & *ter atheos*
tam necessarium, ut probari non indigeat; *probabi-*
tur.
Attamen, cum pravis quibusdam ingenijs,
vel inesse, vel facilè adhærescere soleant
nonnullæ *causæ*, omnino, iis *Atheis-*
recensitis, argumenta ponenda sunt, ad- *mi.*
struendæ Divinitatis. Quod igitur *negant* *Causæ at-*
quidam, vel non, ut oportet, adfatentur *heismi re-*
Deum; Fit primùm, *ingenii protervâ & pe-*
tur.
tulanti

1. *Ingeni- acrimo- nia petu- lans.* *tulanti acrimoniâ, quæ ratiocinando, antecede- dere principium frustra conatur: cùm illud, nulla antecedentia habeat: si enim haberet, principum non esset. Dum ergo ex antecedentibus non colligit, cur, & quomodo Deus sit, ne esse quidem putat. & fidem aspernatur: qua potissimum Divinitas agnoscenda est. Deinde, fit idem, ex*
2. *Mali- tia.* *perveritate & malitia, quæ Arbitrum sui defugit: nolletquè inesse Deo occultorum scientiam: quia sua occulta nollet prodi: &*
3. *Fero- cia.* *ne timeat vindicem, negat Authorem. Tertiò, à rudi quadam ferocia, quæ detrectat à suprema aliqua vi domari: ac contineri. Ideoquè omnipotentis Domini osor, ac con-*
4. *Dispu- zandi li- centia.* *temptrix est. Quartò, ex vagâ disputandi de religione licentiâ. Tales enim, cùm nusquam conquiescunt; desperatione veri, Deum aut non curant, aut diffitentur.*
5. *Ob e- ventus varios, providen- tia nega- tio.* *Quintò, dum bonis mala, & malis bona vi- dent evenire; de providentia primùm que- runtur: mox dubitant: & demum illam, at- que Deum unâ, tollunt. Postremò, ille- cebris præsentis vitæ occupata mens, in- nibus curis negotiisque mersa, se primùm fugit: tum verò Deum, qui nequit esse pabulum, turbatæ, multiplicis, & inqui- etæ mentis. His fere de causis, cùm multi, à debita agnitione Divinitatis, arceantur; operæpretium est, in li- mine hoc scripti ostendere; Deum esse.*

Id

Id verò non illis argumentis, quæ ducun- *Afferen-*
 tur à priori: (hoc enim probationis genus, *da ergò*
 ut dixi, locum non habet, in prima & *divini-*
 principe causa:) sed quæ colliguntur à *tas.*
 posteriori, id est à convenientia rei, & si ne- *Argu-*
 getur, ex absurdo. Deinde verò ab effectis, *mentis ut*
 quæ causam apertissimè monstrant: ac te- *vocant à*
 stantur. *posteriori-*

Existere itaque summam aliquam Di-
 vinamquè naturam; & ratio, & generis
 humani consensus, & denique ordo mun-
 di, seu creaturæ testimonium evincit. Ra- *Ratio o-*
 tio inquam imprimis facillimè colligit, *vincit*
 mundum hunc non esse ab æterno. Causa: quia *Deum*
 constat partibus, & ex illis compositus est. *esse.*

Quis autem eum composuit? Non seipse:
 nam conjunctionem partium antequam
 haberet, non habuit: ideoque dare sibi, quod
 non habuit, non potuit: necessariò itaque
 ab alio, eam fortitus est. Si autem ab alio;
 deveniendum erit ad principium, quod non
 habeat aliud principium: quod est per se
 Deus, necessariò ab æterno existens: qui
 nisi esset, nihil esset. Quæ enim ab alio
 sunt; aliquando non erant: *dum non erant,*
efficere ut essent non poterant. Nunquam ita-
que extitissent, nisi quidpiam per se esset, quod
illa efficere potuisset. Nisi itaque Deus esset,
 nihil eorum, quæ sunt, esset. Atqui se esse
 quisque sentit, agnoscitquè, necessariò ita-
 que fatebitur, & Deum esse. Quod ipsum
 non

Et consensus generis humani. non ratiocinando, sed sponte naturâ, & quâdam anticipatione (quam *αεὐληψιν* vocant) agnovit semper, omne genus humanum. Tam firma autem, tam constans, tam communis omnibus, notio Divinitatis, vel indita à Deo mentibus nostris fit, oportet: vel à primo Parente posteritati per manus tradita. Utrocuquè autem

*Et de-
mum te-
stimoni-
um crea-
tura.*

modo, ingens profectò est veri argumetum. Nihilo autem minus & illud, quod ducitur à rebus creatis. Habet enim Deus testimonium, (inquit Tertullianus) totum hoc quo sumus, & in quo sumus. Nam ex tanto tamquè consummatae artis opere, quale Mundus est, utique Summus & Omnipotens Opifex; ex productione rerum in pondere, numero, & mensurâ, Architecti mens immensa; ex Elementorum mira temperie, & in pugna quamvis, conservatione, vis suprema, omnia continens; ex motuum coelestium, certâ, ac statâ vicissitudine, *motor ipse immotus*; ex elegantia, pulchritudine, convenientia ac demum bonitate rerum, unum simplex, ac solum Bonum; in quo fons omnis communicatae bonitatis; ex humani denique tam corporis quàm animi admirandis, id est, ex compendio ac epitome universi, Author omnium Deus, spectatur manifestè.

*Obiectio
de natu-
ra solvi-
tur.*

Atqui dicunt quidam, hæc non à Deo esse
sed

sed à natura provenisse: Peto verò quâ naturâ? si sensu & rationis experte; qui fieri poterit, ut quod non sentiat, nec intelligat, causa sit sentientium & ratione prædicatorum? Utiq̄ue necesse est, ut causa effectus, quem producit, aut præstantior sit, aut saltem eum vi & virtute intra se contineat:

Quomodo autem res non sentiens continebit vim sentientis naturæ; quomodo id, quod rationis expers, producet effectum se tanto intervallo potiolem? Quodsi naturam dicunt intelligentem, omnium effectricem, hoc quod naturam vocant; Deus est.

Est ergo, est Deus: &, ut ex dictis patet, Deus creator est universi: idquè ex nihilo. Nam *avit res si ei coeternam, increatamquè statuamus materiam, illa quoquè Deus alter esset, quia à se esset. Quomodo autem a se, quod non possit agere, sed pati tantum, & recipere: & quomodo Deus sine sensu? & Deus corpus, & corpus sine forma? Verbo itaque ac jussu fecisse omnia dicendus est.*

Consequitur verò etiam: ut *Rektor sit ac Idemque Conservator ejus, quod produxit, Sive enim eorum voluntatem ejus spectes; amavit, dum bene conservaverit: & vidit, quod essent cuncta quæ creavit, valdè bona: necesse est ergo, ut bonus bonis bene velit. Sive scientiam; scivit condere: oportet ut noverit conservare. Sive denique potentiam; si ex nihilo potuit*

tuit *producere* ; quantò magis , ne in nihilum recidat , *retinere* ? Et ut paucis totum dicam , cùm ostensum sit evidenter , ab eo fluxisse omne esse , necessariò ab eodem dependebit totum hoc existere.

Et providentia cuncta regens.

Existere verò , ac conservari id , quod ex tot diversis , ac inter se pugnantibus , partibus , est constitutum ; non potest : nisi certo modo , ac ordine , à suprema aliqua vi , ac potestate , præscripto præfinitoque . Talis autem potestas , non est , nisi plastæ , & Factoris , in opus suum : id est Dei . Hinc prodibit Divina providentia : quæ sine ulla anxia cura , curat res , & omnes , & singulas : earumquæ naturam , & noscit ; & disponit , ad finem à se præstitutum .

Sine sollicitudine & labore.

Neque obstat , quòd Epicureus apud Ciceronem dicit , hoc modo fore inquietum , plenumque negotio Deum . Non enim potest esse ulla inquieta cura illi , apud quem *par voluntati potestas est* : & qui ut aliquid præstet , non indiget , nisi seipso : id est voluntate sua . Sollicitudo , & labor eorum est , qui volunt perducere in potestatem suam , rem sibi non obsequentem . In cujus verò potestate , cuncta sunt posita , is sollicitudinis expers erit : dum ea , quæ sine labore produxit , sine labore gubernabit . Si enim , cùm non erant , vocata parvè , ut essent ; quantò magis , postquam ejus jussu esse cœperunt ?

In

In modo autem gubernandi, præci- *Ab eo dis-*
 puum locum obtinet, durationis cujusque *ratio re-*
 naturæ terminus: quem ille, quibusdam *rum.*
 parcus, abundantius aliis indulgit, prout
 ejus omnifcia disposuit voluntas. Homini *Eam ho-*
 certè, jus vitæ prorogasse in infinitum, *mini infi-*
 vel exinde censendus est, quòd animum *nitam*
 ejus tam vastum produxerit, ut expleri ne- *datam.*
 queat, nisi ipso. Experimento enim didi-
 cimus, cuncta hæc creata, nunquam se-
 dasse ejus sitim, sed irritasse: aut certè fa-
 stidium sui potiùs, quàm saturitatem se
 contentam, attulisse. Fassi hoc ultrò sunt,
 compotes omnis mundanæ felicitatis. Sed *Quod*
 magis hoc ipsum adfateri cogetur, quis- *probatur*
 quis, *tres animi facultates, seu potentias, ex animi*
Memoriam nempe, Intellectum, Voluntatem, potentias.
 expendit: videritquè quomodo *nomini*
 proprietatibus $\tau\epsilon\ \delta\upsilon\lambda\theta$ id est uno, vero, bono *Entis*
 expleri, & in illis tantùm conquirere
 possint. Videamus hoc paulò attentius: &
 nulli, quod sciam, plenè notatum, peni-
 tiùs pensitemus.

Dico itaque imprimis: quòd *Memoria non*
 possit sibi planè constare, nisi omni multi- *Memoria*
 plicitate rejectâ, cuncta videat redacta *enim si-*
ad sitit in
unum. Nullum autem est unum præter *Uno.*
Uno. Deum, quod in se cuncta contineat. Hoc
 ergo solum visum, eam quietam reddere
 potest. Nempè *sine phantasmatum infinitâ*
copiâ, quæ eam turbant, distrahuntquè:
 dum

dum videbit Deum, videbit totum, quod semper erat, est, eritque. Itaque nullâ reminiscentiâ præteriti, nullâ futuri cogitatione fatigata, unico intuitu, in idea totius quod est, defixa, ac quieta manebit.

Intellectus constat Veritate.

Intellectus non potest consistere, donec agnoscat *Verum*. *Verum* autem non cognoscitur exactè, nisi in *Causâ primâ*, quæ causas omnes continet, & ultra quam non datur progressus. Talis autem Causa Deus tantùm est, ergo in illo tantùm subsistit *Intellectus*. Tum enim cognoscet, cur, & quomodo ab eo, quod solum verè est, fluat omnis essentia, & quis ille sit nexus causarum, sese consequentium, qui initium accipit ab eo, quod non habet initium. Hac verò agnitione, omnem perplexitatem, hallucinationem, falsum, effugiet: planèque conquiescet. *Voluntas* denique non potest expleri, nisi apprehendat *bonum*. Bonum autem nullum est consummatum, nisi quod à se est. Tale enim cum à se possit habere; non potest non velle sibi inesse, omne bonum. Ut verò ipsum solum bonum, ita omne, quod communicatum ab eo. Itaque hoc totum, unicuique est bonum ejus, cui se communicavit. Communicavit autem se Animæ, cum illam esse, & talem, ut est, esse, gratuitâ bonitate voluit. Ergo hoc solum Bonum ejus erit: ergo in hoc Bono, id est in

Voluntas conquiescit in Bono.

in Deo Voluntatis plena saturitas: & quie-
ta possessio. Concludo itaque locum hunc,
& dico: *Anima Rationalis quieta, id est, bea-
ta esse nequit, nisi viso per Memoriam Uno,
agnito per Intellectum Vero, prehensio per Vo-
luntatem Bono Deo.*

Quod si ita est; necessariò consequetur, *Unde im-
mortalis* ut quod non possit, nisi participatione & *status de-
ducitur,* consortio Divinitatis, quietem, seu fi-
nem suum consequi; id Divino auxilio ele-
vetur, ad statum tantæ forti & conditioni
parem. Atque adeò, *ut verè potiatur immor-
tali Deo: immortale sit, oportet.* Alioqui
nec appetere, nec frui posset, bono sibi
non convenienti.

Post hanc vitam igitur, necesse est, vi- *Et pò.
hanc vi-
tam vitã
alterã.*
tam nobis alteram superesse: quæ nos Dei
compotes reddat. Nam status hujus præ-
sentis & *mortalis, incapax est plenæ fruitionis
boni immortalis.*

Verè itaque pervulgatum illud Augu- *Quæ in
Deo.*
stini, dici ad Deum potest: Creasti me ad te,
inquietum est Cor meum, donec perve-
niat ad te. Perveniat inquam, sed tuo au-
xilium. Nam sicut (ut idem alibi loquitur)
non est à carne, sed supra carnem, quod
eam facit vivere; sic non est ab Anima, sed
supra Animam, quod eam facit beatè vi-
vere. *Et ut vita Carnis Anima est, ita vita
beata Animæ, Deus est.*

Idemquè summum appetendorum:
Sum-

Uti sum- Summum Bonum finisque hominis : ad
mo homi- quem bene , rectèque vivendi consilia re-
nis bono. ferri, & quem omne cogitatum , dictum,
 factum, respicere debet.

Quod qui Porro Bonum hoc, *malis ac perversis,*
non appe- qui illud nec appetierunt, nec quæsierunt,
rit, amit- imò spreverunt etiam, salvâ justitiâ, non
tit, & pe- potest pariter, & ex æquo cum bonis obtin-
rit. gere. Necessariò itaque consequetur, ut
vita futura, dispar sit meritis, ac immeritis:
 Beata nempè illis; his verò misera & cala-
 mitosa.

Sed hæc uberiùs suo loco. Præmitten-
 da verò hîc erant, seu præparandis, seu ex-
 citandis animis, ut visis solidis hisce prin-
 cipiis, surgentem libri fabricam, rectè
 contueri ac scandere tutò queant.

LUCÆ